

Forough
Farrokhzad

**Mitt hjärta
sörjer gården**

modern persisk poesi

Översättning: Namdar Nasser,
Anja Malmberg och Lisa Frenold

Lindelöws bokförlag

Innehåll

Förord av Bo Utas	9
Mitt hjärta sörjer gården	23
De dagarna	29
En annan födelse	36
Min älskade	40
Fågeln var bara en fågel	44
Grön illusion	45
Röd ros	51
Någon som liknar ingen	52
Förenandet	58
Par	62
Erövringen av trädgården	63
Fönster	68
Den mekaniska dockan	73
Jag dog av dig	78
På nattens kalla gator	80

Fågeln är förgänglig	83
Låt oss tro på begynnelsen av den kalla årstiden	84
Jordiska verser	98
Jag ska ännu en gång hälsa solen	103
Det är endast ljud som återstår	105
Ha överseende med henne	109
Fråga	111
I mörkret	112
I sommarens gröna vatten	114

Jag är rädd för den tid
som gått miste om sitt hjärta

Forough Farrokhzad

Förord

Den mest inflytelserika kvinnliga diktaren i Iran i vårt århundrade är säkert Forough Farrokhzad. Hon har nått den vidaste läsekretsen, och få iranska poeter i dag är opåverkade av hennes poesi. Farrokhzads häpnadsväckande utveckling som poet kan ha berott dels på att hon, med en osedvanlig poetisk begåvning, startade nästan förutsättningslöst utan nämnvärd litterär skolning och klassisk belastning, dels på att hon framträdde när den iranska kulturens kluvenhet hade nått ett långt framskridet stadium. Det ”moderna”, den antitraditionella samhälls- och kultursynen, hade fått fotfäste i Iran och drev klyvnaden allt djupare, och allra mest utsatt i detta kulturella skred var antagligen den intellektuella kvinnan.

Forough föddes 1934 i Teheran som ett av sju barn till en överste i shahens armé. Hon gick nio år i skola men tycks inte ha blivit särskilt påverkad av de litteraturstudier som alltid varit en väsentlig del av iransk skolgång. En tid gick hon också i en konstskola för flickor.

För att komma undan faderns stränga uppfostran och gifte hon sig med en regeringstjänsteman vid 16 års ålder. Forough tycks ha hamnat i ett sällsynt olyckligt äktenskap. Hon höll ut i fyra år. Forough fick en son när hon var 18, skildes när hon var 19 och gav ut sin första diktsamling när hon var 20. I en intervju tio år senare säger hon bland annat följande om denna brådmogna period i sitt liv:

Det var i varje fall en tid då jag skrev poesi. Det kom alldeles naturligt. Det bara välldes upp. Två, tre dikter om dagen, i köket, vid symaskinen. De kom till mig helt enkelt. Jag var mycket upprorisk. Så uttryckte jag det också. Det var som om jag läste den ena diktsamlingen ovanpå den andra. Och jag fylldes av det, och när jag fylldes, måste jag nödvändigtvis reagera på något sätt. Något slags talang hade jag väl också. Jag vet inte om det var poesi eller inte. Jag vet bara att det var mycket av de dagarnas ”jag”. Diktterna var uppriktiga, och jag vet att de var mycket enkla. Jag hade inte funnit mitt språk och min form och inte min tankevärld. Jag befann mig i den snäva och instängda miljö som vi brukar kalla familjeliv. Sedan, på en gång, tömdes jag på alla dessa ord. Jag bytte miljö. Det vill säga den byttes med våld och av sig själv.

Mitt hjärta sörjer gården

Ingen bryr sig om blommorna
Ingen bryr sig om fiskarna
Ingen vill tro att gården är döende
att gårdens hjärta brustit under solen
att gårdens själ undan för undan töms på sina
gröna minnen
och gårdens känsla
verkar vara något abstrakt
som har ruttnat i dess avskildhet

Vår gård är ensam
Vår gård gäspar
i väntan på regn från ett okänt moln
och vår gårds lilla damm är torr
Små oskuldsfulla stjärnor
faller till marken från trädens höjder
och genom de bleka fönstren i fiskarnas boning
hörs hostningar om nätterna
Vår gård är ensam

Far säger:
Min tid är förbi
Min tid är förbi
Jag har burit min börda
och gjort mitt
Han sitter i sitt rum från morgon till kväll
och läser antingen Shahname
eller Nasekh Altavarikh¹
Han säger till mor:
Förbannelse över alla fiskar och höns
När jag dött, vad gör det då för skillnad
om gården finns eller inte?
Pensionen är tillräcklig för mig

Mors hela liv
är en bönematta
utrullad på fruktans tröskel till helvetet
Hon spår synd i allt
och tror att gården blivit oren
av en växts hädelse
Mor är en naturlig syndare
Mor ber hela dagarna
och blåser sin välsignelse
på alla blommor
på alla fiskar

och på sig själv²

Mor väntar på den siste imamens uppståndelse³
och benådningen som kommer med honom

Min bror kallar gården för kyrkogård

Min bror skrattar åt ogräsets kaos

och räknar fiskarna

som under vattnets sjuka hud

förvandlas till ruttnande lik

Min bror missbrukar filosofin

Han ser gårdens räddning

i att förstöra den

Han super sig full

slår med näven i väggar och dörrar

och försöker säga att

han är väldigt plågad, trött och besviken

Han tar sin besvikelse med sig

så väl som sin legitimation,

almanacka, näsduk och penna

ut på gator och basarer

Hans besvikelse är så liten att den försvinner

i krogarnas nattvimmel

Och min syster

brukade ta med sig sina enkla hjärteord

till de vänliga och tysta blommorna

när hon fått stryk av mor
Ibland bjöd hon fiskfamiljerna
på solsken och sötsaker
Hon bor nu på andra sidan staden
i sitt konstgjorda hus
med sina konstgjorda guldfiskar
i beskydd av sin konstgjorda mans kärlek
Under grenar av konstgjorda äppelträd
sjunger hon konstgjorda visor
och producerar naturliga barn
Varje gång hon kommer på besök
och får sin klänning nedsmutsad
av gårdens förfall
badar hon i parfym
Varje gång hon kommer på besök
är hon gravid

Vår gård är ensam
Vår gård är ensam
Hela dagarna
hörs ljudet från explosioner och splitter
bakom porten
Alla våra grannar planterar
granater och maskingevär
istället för blommor på sina gårdar
Alla våra grannar täcker över sina kakeldammar

som mot sin egen vilja
blir hemliga krutgömmor
Och barnen på vår gata
har fyllt sina skolväskor med små bomber
Vår gård är förvirrad

Jag är rädd för den tid
som gått miste om sitt hjärta
Jag är rädd för tanken
på alla dessa händers flathet
och för alla dessa ansiktens främlingskap
Jag är lika ensam som ett skolbarn
som dåraktigt älskar sina geometrilektioner
Jag tror att man kan ta med gården till sjukhuset
jag tror ...
jag tror ...
jag tror ...
Och gårdens hjärta har brustit under solen
och gårdens själ
töms undan för undan på sina gröna minnen

¹ *Shahname*: Epos bestående av cirka 50 000 verser skriven av Abulqasim Firdausi (934–ca 1025). *Nasekh Altavarikh*; En historiebok i flera band skriven under 1800-talet av Lesanalmolk (Sepeher) som hade nära anknytning till hovet.

² I slutet av den fasta bönen kan man lägga till egna böner och egna önskningar. Det sker då genom att blåsa på den person eller sak som man vill välsigna. Den ordagranna översättningen skulle här alltså vara ”Hon blåser på alla blommor ...” osv. Öa.

³ Det finns två stora huvudriktningar inom islam: shia och sunni. Shia-islam är statsreligionen i Iran. Shiiterna erkänner inte några andra än Mohammeds direkta ättlingar som efterträdare. Enligt shiiternas tro utsåg Mohammed sin kusin Ali till att bli den förste imamen (religiös ledare). Ali i sin tur skulle efterträdas av sina elva efterkommande ättlingar. Den tolfte, eller den siste imamen, lär ha försvunnit för att återuppstå.

Röd ros

Röd ros
röd ros
röd ros

Han tog mig till rosengården
och placerade i mörkret en röd ros
i mitt skälvande hår
Slutligen älskade han
med mig i en bädd av röda rosors kronblad

O, paralyserade duvor
O, oerfarna träd i klimakteriet, o, blinda fönster
Under mitt hjärta, i djupet av mitt sköte
knoppas nu en röd ros
röd ros
röd
likt en flagga
på återuppståndelsens dag

O, jag är havande, havande, havande

Par

Natt faller
och efter natt, mörker
och efter mörker
ögon
händer
och andningar, andningar, andningar ...
och ljud av vatten
droppande från kranen droppe efter droppe
efter droppe

Sedan två röda punkter
från två cigaretter
tick-tack från klockan
två hjärtan
och två ensamheter

Fågeln är förgänglig

Jag är vemodig

Jag är vemodig

Jag går ut på altanen och drar mina fingrar
över nattens spända hud

Förbindelsens ljus är släckt

Förbindelsens ljus är släckt

Ingen kommer att presentera mig för solen

Ingen kommer att ta mig till gråsparvarnas fest

Minns vingarnas flykt

Fågeln är förgänglig